EELNÕU
(06.11.2026)

KORRALDUS

Keskkonnaloa väljastamise korralduse eelnõu

1. OTSUS

Arvestades taotleja Aktsiaselts Torf 17.04.2026 esitatud keskkonnaloa taotlust ja võttes aluseks atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) § 89, veeseaduse (VeeS) § 191 lg 1, maapõueseaduse (MaaPS) § 48, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 41 lg 4, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lg 1 p 1 ja 2, § 6 lg 2^1, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 53 lg 1 p 4, p 2 ja lg 2 p 2 ja 3, § 61 lg 1 otsustan:

1.1. Anda Aktsiaseltsile Torf (registrikood 10076240) tähtajaline keskkonnaluba nr KL-527424 30 aastaks kehtivusega kuni XX.XX.2056 Kõverdama turbamaardla Kõverdama II turbatootmisalale vee erikasutuseks, saasteainete viimiseks paiksest heiteallikast välisõhku ja maavara kaevandamiseks.

1.2. Liita keskkonnaloa nr L.MK.LÄ-36790 vee erikasutuse osa maavara kaevandamise keskkonnaloale nr KL-527424.

1.3. Määrata keskkonnaloa nr KL-527424 veekäitlusnõuded loa vormidel V4, V7, V8, V16 ja V 17 ja nõuded saasteainete välisõhku väljutamiseks loa vormidel A1 ja A3-A6.

1.4. Määrata keskkonnaloale nr KL-527424 kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse peatükis 3.4 "Kõrvaltingimuste seadmine" toodust.

1.5. Tunnistada kehtetuks vee erikasutuse osa keskkonnaloas nr L.MK.LÄ-36790, alates korralduse jõustumisest.

1.6. Korraldus jõustub taotlejale Aktsiaselts Torf teatavakstegemisel.

2. ASJAOLUD

2.1. Taotluse läbivaatamine

Aktsiaselts Torf esitas 19.10.2020 Keskkonnaametile keskkonnakaitseloa esmataotluse nr T-KL/1005433 (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS numbriga DM-111990-1, nõuetekohane taotlus 17.04.2026 nr DM-111990-21. Menetluse aluseks on 17.04.2026

esitatud parandustaotlus nr T-KL/1005433-5 (KOTKAS nr DM-111990-21; edaspidi *taotlus*).

Käesoleva taotlusega taotleb Aktsiaselts Torf keskkonnaluba vee erikasutuseks, saasteainete viimiseks paiksest heiteallikast välisõhku ning maavara kaevandamiseks Kõverdama II turbatootmisala mäeeraldisel vähelagunenud turba ja hästilagunenud turba kaevandamiseks. Tegevusega soovitakse tagada ettevõtte tegevuseks vajalik maavara olemasolu ning suurendada senist ettevõtte tootmisvõimsust Kõverdama turbamaardlas.

Keskkonnaluba taotletakse Kõverdama ja Kõverdama II turbatootmisaladelt sademevee suublasse juhtimiseks. Kõverdama turbatootmisalal on keskkonnaluba nr L.MK.LÄ-36790 sademevee suublasse juhtimiseks. Keskkonnaloa nr L.MK.LÄ-36790 vee erikasutuse osa soovitakse liita maavara kaevandamise keskkonnaloaga nr KL-527424. Keskkonnaluba on kohustuslik kui juhitakse sademevett suublasse turbatööstusmaalt (veeseadus § 187 p 6).

Taotletav Kõverdama II turbatootmisala mäeeraldis asub Pärnu maakonnas Lääneranna vallas Karuse külas ja Kunila külas järgnevatel riigile kuuluvatel katastriüksustel: Lihula metskond 14 (tunnus 43001:001:1288), Lihula metskond 51 (tunnus 19502:002:0283), Lihula metskond 65 (tunnus 19501:002:0616), Lihula metskond 10 (tunnus 41101:004:0181), Lihula metskond 16 (tunnus 19502:002:0121), Kõverdama turbatootmisala (tunnus 19502:002:0118), Kõverdama turbatootmisala (tunnus 19502:002:0119). Katastriüksuste riigivara valitseja on Kliimaministeerium ning volitatud asutus on Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK).

Tegemist on uue mäeeraldisega, mille pindala on 140.14 ha ja teenindusmaa pindala 147.9 ha. Taotletav mäeeraldis hõlmab osaliselt Kõverdama turbamaardla (maavarade registri registrikaart nr 114) vähelagunenud turba aktiivse tarbevaru 6 plokki ja hästilagunenud turba aktiivse tarbevaru 7 plokki. Taotletava mäeeraldisega hõlmatav vähelagunenud turba aktiivse tarbevaru kogus on 201 tuh t, millest kaevandatav varu on 201 tuh t ja hästilagunenud turba aktiivse tarbevaru kogus on 377 tuh t, millest kaevandatav varu on 322 tuh t.

Maavara kaevandamise maksimaalseks aastamääraks taotletakse 10 tuh t. Maavara kasutusaladeks on aiandus. Keskkonnaloa kehtivusajaks taotletakse 30 aastat ja kaevandatud maa korrastamise suunaks on taastuv soo.

Geoloogilise uuringu aruande nimetus: Kõverdama turbamaardla Kõverdama uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.08.2019). EGF number: 9355. Varu arvele võtmise otsuse kuupäev ja number: 05.05.2020 käskkiri nr 1-17/20/1172.

Taotletav mäeeraldis ning selle teenindusmaa külgnevad vahetult lõuna suunas asuva olemasoleva Kõverdama turbatootmisala (loa nr L.MK.LÄ-36790, loa omaja Aktsiaselts Torf) ning selle teenindusmaaga.

Kõverdama turbatootmisala kuivendusveed juhitakse tootmisala edelaosast Kõverdama raba väljalaskmega (LA063) Virita kraavi (Eesti Looduse Infosüsteemi (edaspidi *EELIS*) kood VEE1119300). Kõverdama II turbatootmisala kuivendusveed juhitakse osaliselt Kõverdama raba väljalaskmesse (LA063) ning lisaks rajatakse Kõverdama II turbatootmisala kirdeosasse

uus väljalask Kõverdama II (LA059). Kõverdama II (LA059) väljalaskme kuivendusveed suunatakse Nimi teadmata kraavi (EELIS kood VEE1117905).

Kõverdama II turbatootmisala pindala on 140.14 ha ja teenindusmaa pindala 147.9 ha. Taotluse kohaselt soovitakse Kõverdama II turbatootmisalalt juhtida eesvooludesse ligikaudu 358 tuh m^3 kuivendusvett aastas (keskmine vooluhulk 0,011 m^3/s). Võrreldes praeguse Kõverdama turbatootmisala keskkonnaloas lubatud vooluhulgaga 808 tuh m^3/a tähendab see kombineeritud kuivendusvee väljavoolu suurenemist ~1,5 korda (KMH aruande punkt 6.2.1., lk 60).

Kõverdama turbatootmisala väljalaskme (LA 063) sademevee koguseid soovitakse suurendada järgnevalt: 251 000 m^3/kv ja 1 004 000 m^3/a. Kõverdama II turbatootmisalalt väljajuhitava (LA059) vee hulgaks kujuneb arvutuslikult 34 500 m^3/kv ja 138 000 m^3 /a. Turbatootmisalalt ärajuhitav vesi moodustub peamiselt sademete ja lume sulamise veest, siis sõltub aastaringne vee hulga kõikumine sademete hulgast ja ilmastikust.

Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (MaaPS), veeseaduses (VeeS), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (KeÜS), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (KeHJS), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv 1000 eurot on tasutud 14.10.2020 ning täiendavalt 4776 eurot on tasutud 17.04.2026 riigilõivuseaduse § 136² lõike 1 punkti 4 kohaselt (redaktsioon kehtis vastavalt 01.07.2020–31.10.2020 ja 10.04.2026–12.06.2026).

Keskkonnaloa taotlust on kontrollinud maavarade registri vastutav töötleja Maa-amet (alates 01.01.2025 Maa- ja Ruumiamet) 05.04.2021 nr 9-3/20/15240-8 ja Eesti Geoloogiateenistus 22.04.2026 nr 13-1/26-642.

Taotletava Kõverdama II turbatootmisala mäeeraldise idaosa katastritunnustel 43001:001:1288, 41101:004:0181, 19502:002:0121 kattub ligikaudu 29 ha ulatuses maaparandussüsteemiga Tuudi (TTP-562; 5111790030101002 ja 5111790030100002). Vastavalt Põllumajandus- ja Toiduameti 17.11.2021 kirjale nr 6.2-1/10656-1 tuleb maaparandussüsteemidega hõlmatud maa-alal arvestada maaparandusseadusest tulenevalt maaparandussüsteemide toimimist tagavate meetmetega. Tulenevalt eeltoodust ei ole põhjust eeldada mõju maaparandusehitistele ja selle rajatistele, kui tegevusega ei kaasne ehitustegevuse laiendamist naaberkinnistutele või väljaspool maaparandussüsteemi koondatud vee juhtimise kavatsust maaparandussüsteemi, selle eesvoolu või kuivenduskraavi.

Taotletava mäeeraldise ning selle teenindusmaa lääneosas asub III kategooria kaitsealuse liigi *Caprimulgus europeaus* (öösorr) elupaik (EELIS kood KLO9105363). Taotletav mäeeraldis ning selle teenindusmaa külgnevad lääneservas vahetult Karuse-Linnuse hoiualaga (EELIS kood KLO2000147) ning III kategooria kaitsealuse liigi *Dryocopus martius* (muströhn)

elupaigaga (EELIS kood KLO9117966).

Natura 2000 asjakohase hindamise põhjal leevendavate meetmete rakendamisel (veetõkketamm ja 50 m laiune puhverala) puudub kavandataval tegevusel mõju piirnevale Karuse-Linnuse loodusalale. KMH järgselt on taotlust uuendatud ning mäeeraldise teenindusmaa piire muudetud. Karuse-Linnuse hoiuala ja Kõverdama II turbatootmisala vahele jääb 50 m puhverala.

Mäeeraldise ega selle teenindusmaa piires ei ole elektri- ja sideliine ega muid kommunikatsioone ning ei kehti ka neist tulenevaid piiranguid. Samuti ei ulatu taotletava mäeeraldise ega selle teenindusmaani veekaitselised piirangud. Taotletaval Kõverdama II turbatootmisalal puudub hoonestus ja muud kitsendusi põhjustavad tehnovõrgud ja -rajatised. Lähim infrastruktuuriobjekt, milleks on Imatra Elekter AS hallatav alla 1 kV elektriõhuliin koos 4 meetrise kaitsevööndiga, kulgeb taotletava mäeeraldise teenindusmaast idas umbes 35 m kaugusel ning varustab elektriga taotletavast alast edelas paiknevaid lähimaid majapidamisi. Kavandatav tegevus antud elektriliinile ega selle toimimisele mõju ei avalda.

Lähim elamuhoone jääb mäeeraldisest kagu suunas ca 138 m kaugusele Nõmme katastriüksusele (katastritunnus 19502:002:0054).

Taotletava mäeeraldise teenindusmaa idaosas asub metsatee nr 1950753 Turbaraba põhjatee. Taotletava mäeeraldise ning selle teenindusmaa lääneosa külgneb vahetult metsatee nr 1950712 Turbaraba lõunatee äärmise sõiduraja välimise servaga. Taotletavale alale lähim riigimaantee on taotletavast alast idas ~200 m kaugusel põhjalõunasuunaliselt kulgev Karuse - Kalli kõrvalmaantee (nr 16180), kuhu toimub valmistoodangu väljavedu ka praegusest Kõverdama turbatootmisalalt. Tootmisalalt viib kõrvalmaanteeni kruuskattega Turbaraba põhjatee (nr 1950753).

Taotletava Kõverdama II turbatootmisala mäeeraldise ja mäeeraldise teenindusmaa piires ei asu Natura 2000 linnu- ja loodusalasid, looduskaitsealasid, kaitstavaid looduse üksikobjekte, kultuurimälestisi ega muid kitsendusi põhjustavaid üksikobjekte.

2.2. Taotluse ning otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Loa andja teavitas taotlejat menetlusse võtmisest ja KMH algatamisest ning küsis kohalikult omavalitsuselt arvamust (registreeritud KOTKAS 05.05.2021 nr DM-111990-15) nõuetekohaseks tunnistatud taotluse kohta (KeÜS § 43 lg 2^1, MaaPS § 49 lg 6). Lääneranna Vallavalitsus avaldas 20.05.2021 korraldusega nr 391 taotluse kohta arvamust, tuues välja järgmist:
Kõverdama II turbatootmisala keskkonnaloa taotluse menetluses tuleb kindlasti hinnata kavandatava kaevandustegevuse mõju lähedal asuvate kaevude joogivee kvaliteedile ning hinnata ulatust, kui kaugele võib kanduda kaevandusest tulenev müra ning kaevandustegevusega kaasnev tolm. Lisaks eelnevale on oluline arvestada turbatootmisala ümberkaudsete elanike ning kohaliku kogukonna arvamusega turbatootmisala laienemise osas.

Täiendavalt avaldas Lääneranna Vallavalitsus arvamust 20.05.2026 korraldusega nr 203 (KOTKAS 25.05.2026 nr DM-111990-24), milles otsustati:
Kooskõlastada Aktsiaselts Torf Kõverdama II turbatootmisala mäeeraldise maavara kaevandamise keskkonnaloa DM-111990 taotluse menetlus.

Loa andja teavitas avalikkust loa taotluse menetlusse võtmisest ja KMH algatamisest 05.05.2021 väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks teavitati 04.05.2021 kirjaga nr DM-111990-14 piirinaabreid ja mõjutatud isikuid taotluse esitamisest ja KMH algatamisest (KeÜS § 46 lg 1 p-d 1 ja 2). Loa andja otsustas jätta ajalehes teade avaldamata, kuna taotlusmaterjalide põhjal kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või -risk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2).

Taotluse avalikustamise käigus esitasid ettepanekuid Päästeamet ja üks eraisik (täpsemalt kirjeldatud korralduse peatükis 3.5).

Päästeamet tegi 19.05.2021 kirjas nr 7.2-3.4/3715-2 (KOTKAS 25.05.2021 nr DM-111990-16) ettepaneku tulekustutuseks planeeritavate veevõtukohtade asukoht ja maht kooskõlastada Päästeameti Lääne päästekeskusega.

Eraisik P. K. avaldas 05.05.2021 e-kirjaga (KOTKAS 26.05.2021 nr DM-111990-17) soovi saada menetluse käigust teavitusi oma e-postile.

Keskkonnaamet teavitas KMH aruande avalikust väljapanekust ja avalikust arutelust maakondlikus ajalehes Pärnu Postimees (10.06.2025).

Keskkonnaamet tunnistas Kõverdama II turbatootmisala rajamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruande nõuetele vastavaks 18.02.2026 otsusega nr 6-3/26/1239-3.

Keskkonnaamet tegi menetlusest teatamisel ja eelnõude avalikustamisel ettepaneku, et avalikku arutelu ei korraldata, kui menetlusosalised ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtajaks esitanud selle suhtes vastuväiteid (HMS § 50 lg 2 p 1, lg 3). Avalikku arutelu ei korraldatud, kuna menetlusosalised ei esitanud menetluse käigus selleks soovi.

Loa andja teavitas XX.XX.2026 loa andmise otsuse ja loa eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning XX.11.2026 ajalehes Pärnu Postimees. Eelnõu saadeti menetlusosalistele ja huvitatud isikutele tutvumiseks ja arvamuse/vastuväidete esitamiseks (HMS § 48 lg 1 ja 2, § 49 lg 1, KeÜS § 48 lg 1, 3 ja 4, KeHJS § 11 lg 2^2). Eelnõudele ei esitatud ettepanekuid ega vastuväiteid/esitati ettepanekuid ja vastuväiteid (vt korralduse peatükist 3.5).

Loa andja edastas otsuse eelnõu arvamuse saamiseks asutustele (XX) (registreeritud KOTKAS XX.XX.2026 numbriga DM-111990-X; MaaPS § 49 lg 3 ja 5). Eelnõule ei esitatud ettepanekuid ega vastuväiteid/esitati ettepanekuid ja vastuväiteid (vt korralduse peatükist 3.5).

2.3. Keskkonnamõju hindamise algatamine

Keskkonnaamet algatas Aktsiaselts Torf loa taotluse menetluses keskkonnamõju hindamise (registreeritud KOTKAS 04.05.2021 numbriga DM-111990-14).

Keskkonnaamet teavitas KMH aruande avalikust väljapanekust ja avalikust arutelust maakondlikus ajalehes Pärnu Postimees (10.06.2025).

Keskkonnaamet tunnistas Kõverdama II turbatootmisala rajamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruande nõuetele vastavaks 18.02.2026 otsusega nr 6-3/26/1239-3.

2.4. Kehtivad keskkonnakaitseload

Taotletava alaga külgneval alal Kõverdama turbatootmisalal on kehtiv keskkonnaluba nr L.MK.LÄ-36790, mis sisaldab ka vee erikasutust.

3. KAALUTLUSED

3.1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hinnatakse, kui taotletakse luba ja kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. Samuti tuleb hinnata keskkonnamõju, kui kavandatakse tegevust, millega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik (KeHJS § 3 lg 1 p 1, p 2).

Keskkonnamõju hindamine (edaspidi KMH) oli kohustuslik, kuna ettevõtte kavandatav tegevus on KeHJS-e mõistes olulise keskkonnamõjuga tegevus (KeHJS § 6 lg 1 p 28). KMH aruanne tunnistati nõuetele vastavaks (registreeritud dokumendihaldussüsteemis 18.02.2026 numbriga 6-3/26/1239-3). KMH aruandes jõuti järeldusele, et taotletaval Kõverdama II turbatootmisalal on turba kaevandamine võimalik optimaalse keskkonnamõjuga, kui jälgitakse keskkonnamõju hindamisel antud soovitusi. Kavandataval tegevusel on oluline rakendada ohutusnõudeid ja leevendusmeetmeid, selleks et vältida või minimeerida kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasnevat negatiivset keskkonnamõju. Täpsemalt on vajalikud keskkonnameetmed esitatud peatükis 3.4.

3.2. Kaalutlused loa andmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga - sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p 13).

Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, kuna kaevandamisluba antakse kuni 30 aastaks välja arvatud liiva, kruusa, järvelubja, järve- ja meremuda kaevandamiseks, kus luba antakse kuni 15-

ks aastaks (MaaPS § 60 lg 1 ja 2). Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, vastavalt ettevõtte poolt esitatud taotlusele 30 aastaks.

Ettevõttel on luba (seaduses ka kui kaevandamisluba) vajalik maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1).

3.2.1. Maavara kaevandamine

3.2.1.1. Lubatav tegevus

Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, kuna kaevandamisluba antakse kuni 30 aastaks, välja arvatud liiva, kruusa, järvelubja, järve- ja meremuda kaevandamiseks, kus luba antakse kuni 15-ks aastaks (MaaPS § 60 lg 1 ja 2).

Ettevõttel on luba (seaduses ka kui kaevandamisluba) vajalik maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1).

MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet.

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse.

MaaPS § 45 lõike 1 kohaselt on turba kaevandamiseks lubatud kaevandamisluba anda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alale või maardlale. Kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantakse turbamaardla või selle osa või muu turbaala, mis on inimtegevusest mõjutatud ja mis ei oma eeldatavalt olulist looduskaitseväärtust. Kõverdama turbamaardla Kõverdama II turbatootmisala on kantud keskkonnaministri 27.12.2016 määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri“ §-s 2 nimetatud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja. Sellest tulenevalt ei ole Kõverdama II turbatootmisalale keskkonnaloa andmine vastuolus MaaPS § 45 toodud tingimustega.

MaaPS § 46 lõike 1 kohaselt kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud turbamaardlal antakse kaevandamisluba turba kaevandamise aastamäära piires. Taotletav kaevandamise aastamäär Pärnu maakonnas loovutatakse Kõverdama turbatootmisala keskkonnaloalt L.MK.LÄ-36790. Kaevandamisloa jaoks vajaliku kaevandamise mahu saamiseks muudetakse vajalikus mahus Kõverdama turbatootmisala kaevandamisloa L.MK.LÄ-36790 maksimaalset kaevandamise aastamäära, kus paiguti on mäeeraldisel alad, kus kaevandatav varu on ammendatud ning lähiaastatel lisandub täiendavaid ammendatud alasid Kõverdama turbatootmisalal veelgi. Ammendatud alade arvelt väheneb Kõverdama

turbatootmisalal reaalne kaevandamise maht, mille arvelt on võimalik kanda osa kaevandamise maksimaalsest aastamäärast taotletavale Kõverdama II turbatootmisala kaevandamisloale. Antud kogus (10 tuh t) on piisav Kõverdama II turbatootmisalal kaevandamise alustamiseks ligikaudu 10 aasta perspektiivis ning peale Kõverdama turbatootmisala osalist ammendumist saab suurendada Kõverdama II turbatootmisala kaevandamisloa maksimaalset aastast kaevandamise mahtu. Vastav taotlus Kõverdama turbatootmisala kaevandamisloa muutmiseks esitatakse Kõverdama II turbatootmisala kaevandamisloa taotluse menetluse ajal. Mõlema kaevandamisloa taotluste kohta otsuse tegemine toimub samaaegselt.

MaaPS § 46 lõike 2 ning säästva arengu seaduse § 5 lg-te 3 ja 5 alusel on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 22.12.2016 määrus nr 150 „Turba kaevandamise aastamäär ning kriitilise ja kasutatava varu suurus“. Määruse nr 150 § 1 kohaselt on turba kaevandamise aastamäär 2850 tuhat tonni ning § 2 p 6 kohaselt on Pärnu maakonna turba kaevandamise aastamäär 840 tuhat tonni. Kõverdama II turbatootmisala keskkonnaluba taotletakse 30 aastaks maksimaalse aastamääraga 10 tuh tonni. MaaPS § 45 lg 4 sätestab, et kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud turbamaardlal antakse kaevandamisluba turba kaevandamise aastamäära piires. Seega on turba kaevandamise aastamäär numbriline suurus, mida turba kaevandamiseks antud maavara kaevandamise lubades fikseeritud kalendriaastas kaevandada lubatud summaarne kogus ei tohi ületada. Ehk tegemist on aastas riigi poolt aktsepteeritud ja kaevandada lubatud summaarse kogusega, mida Kõverdama II turbatootmisala loa andmisega ei ületata. Seega ei ole kavandatud tegevus vastuolus riigi huviga ega ilmselt ebaotstarbekas.

MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Kõverdama II turbatootmisala keskkonnaloa taotluse 05.05.2021 kirjaga nr DM-111990-15 Lääneranna Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks.

Lääneranna Vallavalitsuse 20.05.2026 korralduses nr 203 otsustati kooskõlastada Aktsiaselts Torf Kõverdama II turbatootmisala mäeeraldise maavara kaevandamise keskkonnaloa taotlus (KOTKAS 25.05.2026 nr DM-111990-24).

3.2.1.2. Nõuded maavara kaevandamisele

Nõuded maavara kaevandamiseks seatakse keskkonnaloale kõrvaltingimustena vt ptk 3.4.

3.2.2. Vee erikasutus

3.2.2.1. Lubatav tegevus

Ettevõttel on keskkonnakaitseluba vajalik kui toimub turbatööstusmaalt sademevee suublasse juhtimine (veeseadus, edaspidi *VeeS* § 187 p 6).

3.2.2.2. Nõuded sademevee juhtimiseks suublasse

Ettevõte juhib turbatööstusmaalt sademevett suublasse Pärnu maakonnas Lääneranna vallas Karuse külas Kõverdama turbatootmisala (registriosa nr 1951732, katastritunnus 19502:002:0119) ja Kunila külas Lihula metskond 10 (registriosa 13667950, katastritunnus 41101:004:0181) kinnistutelt.

Kõverdama turbatootmisala kuivendusveed juhitakse tootmisala edelaosast Kõverdama raba väljalaskmega (LA063) Virita kraavi (EELIS kood VEE1119300). Kõverdama II turbatootmisala kuivendusveed juhitakse osaliselt Kõverdama raba väljalaskmesse (LA063) ning lisaks rajatakse Kõverdama II turbatootmisala kirdeosasse uus väljalask Kõverdama II (LA059). Kõverdama II (LA059) väljalaskme kuivendusveed suunatakse Nimi teadmata kraavi (EELIS kood VEE1117905).

Heitveeks ei peeta sademevett, kaevandusvett, karjäärivett, jahutusvett, maaparandussüsteemis voolavat vett ega vesiviljeluses ja hüdroenergia tootmises kasutatavat vett (VeeS § 18 lg 2).

Nõuded sademevee suublasse juhtimise kohta on sätestatud keskkonnaministri 08.11.2019 määruses nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“ (edaspidi *määrus nr 61*).

Sademevee suublasse juhtimisel tuleb tagada, et vee- ja veega seotud maismaaökosüsteemide seisund ei halveneks (määrus nr 61 § 5 lg 1).

Veekogusse või pinnasesse juhitava vee saastenäitajad peavad vastama määruse nr 61 lisas 1 esitatud piirväärtustele sõltuvalt reoveekogumisala koormusest. (määrus nr 61 § 7 lg 2).

Sademeveele on kohustuslik loaga määrata vähemalt heljumi- ja naftasaaduste sisalduse ning biokeemilise hapnikutarbe piirväärtused koos vastava seirekohustusega. Muud käesoleva määruse lisas 1 nimetatud saastenäitajate piirväärtused ja seirenõuded määratakse loas sademevee päritolu ja riskihinnangu põhjal (määrus nr 61 § 7 lg 7). Turbakaevandusest ärajuhitavale sademeveele on kohustuslik loaga määrata lisaks ka üldlämmastiku ja üldfosfori sisalduse piirväärtused koos vastava seirekohustusega (määrus nr 61 § 7 lg 8).

Sademeveekanalisatsioonist tohib sademeveelaskme kaudu suublasse juhtida sademevett, mille saastenäitajad ei ületa määruse nr 61 lisas 1 sätestatud piirväärtusi (BHT7 – 15 mg/l, Püld – 1 mg/l, Nüld – 45 mg/l), mis kehtivad reoveekogumisala kohta, mille koormus on 2000–9999 inimekvivalenti (edaspidi *ie*), välja arvatud heljumisisaldus, mis ei tohi ületada 40 mg/l ja naftasaaduste sisaldus, mis ei tohi ületada 5 mg/l (määrus nr 61 § 7 lg 1).

Kõverdama turbatootmisalalt ärajuhitavas sademevees mõõdetud näitajate väärtused ei ole ületanud (2023-2026) keskkonnaloaga kehtestatud saasteainete piirväärtuseid. Kõverdama II turbatootmisalalt ärajuhitav kuivendusvesi on keemiliselt koostiselt pigem sarnane eesvooludeks olevate veekogudega. Kuivendusvesi oli mõnevõrra kõrgema, kuid siiski sarnase üldlämmastiku sisalduse ja bioloogilise hapnikutarbega, kuid mõnevõrra väikesema üldfosfori sisaldusega.

Lisaks toimub juba Kõverdama turbatootmisalalt kuivendusvee juhtimine Virita kraavi. Arvestades veel lisanduva kuivendusvee väikest vooluhulka võrreldes suublate praeguse vooluhulgaga võib järeldada, et Kõverdama II turbatootmisalalt kuivendusvee juhtimisel Kuitsa oja kaudu Tuudi jõkke ja/või Virita kraavi kaudu Uustalu kraavi ei mõjuta see oluliselt eesvooluks olevate veekogude vee kvaliteeti. Samuti ei suurene märkimisväärselt Kõverdama II turbatootmisala lisandumisel turbatootmisalade summaarne mõju (KMH aruande punkt 6.2.2., lk 64-65).

Soosetete vesi on looduslikult madala pH väärtusega, mistõttu sellele piirväärtuste kehtestamine ei ole asjakohane. Siiski, kuna turbatootmisalalt ärajuhitav vesi moodustub peamiselt sademeveest, siis selle pH on üldjuhul >6. Madalamad pH väärtused võivad esineda madala veeseisu ajal (vihmavee osakaal väiksem tavapärasest) või vahetult pärast kraavide kaevamist/puhastamist. Keskkonnaamet jätab pH ainult seiresse (tabelisse V7).

Tootmisalalt ärajuhitav vesi tuleb enne vee juhtimist eesvoolu puhastada. Kõverdama II turbatootmisala väljalaskme (LA059) punkti koordinaate tuleb vajadusel korrigeerida vastaval tegelikule settetiigi asukohale.

Tootmisväljakute ärajuhitava kuivendusvee hulk leitakse selle valgala korrutamisel valgalale langeva pikaajalise keskmise sademete hulgaga, millest on lahutatud aurumise osakaal. Lääne-Nigula MJ 1991 – 2020 aastate andmetel on keskmine sademete hulk 688 mm aastas. Aurumine on Eesti soodes keskmiselt 450 mm aastas (Kink jt., 1998). Kavandatava Kõverdama II turbatootmisala mäeeraldise pindala on 140,14 ha. Seega lisanduvalt Kõverdama II turbatootmisalalt juhitakse eesvooludesse ligikaudu 358 tuh m^3 kuivendusvett aastas (keskmine vooluhulk 0,011 m^3/s). Võrreldes praeguse Kõverdama turbatootmisala keskkonnaloas lubatud vooluhulgaga 808 tuh m^3/a tähendab see kombineeritud kuivendusvee väljavoolu suurenemist ~1,5 korda (KMH aruande punkt 6.2.1., lk 60).

Kõverdama turbatootmisala väljalaskme (LA 063) sademevee koguseid soovitakse suurendada järgnevalt: 251 000 m^3/kv ja 1 004 000 m^3/a. Kõverdama II tootmisalalt väljajuhitava (LA059)vee hulgaks kujuneb arvutuslikult 34 500 m^3/kv ja 138 000 m^3 /a. Turbatootmisalalt ärajuhitav vesi moodustub peamiselt sademete ja lume sulamise veest, siis sõltub aastaringne vee hulga kõikumine sademete hulgast ja ilmastikust.

2022. aasta aprilli lõpul läbi viidud välitöödel mõõdeti Virita kraavi vooluhulgaks 0,03 m^3/s, Uustalu kraavis 0,6 m^3/s ja Tuudi jões 1,63 m^3/s. Kui kogu Kõverdama II turbatootmisala kuivendusvesi juhitaks Virita kraavi kaudu Uustalu kraavi, moodustaks lisanduv kuivendusvesi Virita kraavi suvisest veehulgast eeldatavalt ligikaudu 36 % ning Uustalu kraavi veehulgast eeldatavalt ligikaudu 1,8 %. Juhul, kui kogu lisanduv kuivendusvesi juhitaks hoopis Kuitsa oja kaudu Tuudi jõkke, moodustaks see Tuudi jõe suvisest veehulgast eeldatavalt ligikaudu 0,7 %. Kõigil juhtudel on mõju vooluveekogude režiimile seega marginaalne. Sobivaim lahendus kuivendusvee ärajuhtimiseks määratakse kaevandamisprojektis (KMH aruande punkt 6.2.1., lk 61)

Nii Virita kraav, Uustalu kraav kui ka Tuudi jõgi on osaliselt maaparandussüsteemi osad. Turbatootmisala kuivendamisel peavad maaparandussüsteemide eesvoolud toimima nii maavara kaevandamise ajal (sh kuivendusvõrkude rajamise ajal) kui ka pärast ala korrastamist. Planeeritud eesvoolud peavad tagama vee äravoolu kuivendusvõrgust ja olema võimalikult isepuhastusvõimega. Turba heljumi vähendamiseks peavad olema turbatootmisalale rajatud settebasseinid ning tagatud peab olema nende pidev hooldus (KMH aruande punkt 6.2.1., lk 61).

Vee erikasutaja peab tagama vee juhtimisel suublasse loaga seatud piirmääradele vastavuse. Veeproovide mittevastavuse korral tuleb loa omajal kasutusele võtta asjakohased meetmed, tagamaks sademevee vastavuse loas kehtestatud piirmääradeni. Reostusnäitajate seire tulemuste mittevastavusel loas kehtestatud piirmääradele on loa andjal õigus esitada loa saajale rangemad nõuded ja/või täiendavad tingimused.

3.2.2.3. Proovivõtu- ja analüüsinõuded

Kui hinnatakse sademevee saasteainete sisaldust, määratakse suublasse juhitava kasutatud vee proovivõtu sagedus loaga (määrus nr 61 § 16 lg 1).
Proovivõtu sagedus ja koht sademevee korral saastenäitajate määramiseks täpsustatakse loas. Sademevee proove tuleb võtta vähemalt üks kord aastas, kuid loa andja ei tohi loaga määrata proovivõtu sageduseks rohkem kui üks kord kvartalis. Loa omaja võib vajaduse korral võtta proove sagedamini, kui on loaga nõutud, ja arvestada kvartali jooksul võetud proovide keskmist tulemust (määrus nr 61 § 16 lg 5). Kuivendusvee väljalaskmete proovi võtmise sageduseks määratakse üks kord poolaastas, kui on turbatootmise aktiivne periood (II ja III kvartal).

Esinduslikke proove peab olema võimalik võtta suublasse juhitavast sademeveest (määrus nr 61 § 14 lg 2).

Proovi võtmisel tuleb tagada proovi esinduslikkus ning proovi võtmine peab vastama VeeS § 236 lg 7 alusel kehtestatud proovivõtumeetoditele (määrus nr 61 § 14 lg 6).

Sademeveeproov tuleb võtta vooluhulgaga proportsionaalse või ajas keskmistatud proovina (määrus nr 61 § 14 lg 8). Loa omaja võetav sademevee omaseire proov võib olla punktproov, kui see on võetud 30 minuti jooksul pärast sademevee äravoolu algust (määruse nr 61 § 14 lg 9).

Keskkonnaloaga nõutav omaseire kuulub veeuuringu alla. Veeuuring VeeS tähenduses on vee, vee-elustiku, veekogu põhjasette, pinnase ja reoveesette ning naftasaaduste ja muude saastavate ainete proovi võtmine ja analüüsimine veeseisundi hindamise, saastatuse kindlakstegemise, veeloa taotluse ja selle lisade kontrollimise, veeloa omaja üle tehtava kontrollseire, keskkonnatasu arvutamise ning veeloaga nõutava omaseire eesmärgil (VeeS § 236 lg 2).

Kui proove võetakse veeuuringu või joogiveeuuringu käigus, peab proovivõtja olema atesteeritud vastavas valdkonnas käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel kehtestatud korra kohaselt, kasutama veeuuringu või joogiveeuuringu eesmärgiga sobivaid mõõte- ja proovivõtuvahendeid ning järgima asjakohast mõõtemetoodikat (VeeS § 243 lg 1). Atesteerimisele kuuluvad

proovivõtuvaldkonnad määrab ning proovivõtjale esitatavad nõuded, õppeprogrammi, atesteerimise korra, atesteerimistunnistuse vormi ja atesteerimiskomisjoni töökorra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega „Atesteerimisele kuuluvad proovivõtuvaldkonnad, proovivõtjale esitatavad nõuded, õppeprogramm, atesteerimise kord, atesteerimistunnistuse vorm ja atesteerimiskomisjoni töökord“ (VeeS § 243 lg 5). Sademevee valdkond ei ole nimetatud määruses välja toodud. Valdkonnas, milles proovivõtjaid ei atesteerita, peab proovivõtja proovivõtul järgima asjaomase proovivõtuvaldkonna tunnustatud meetodit ja tagama, et saadud tulemuste jälgitavus on tõendatud (VeeS § 243 lg 2).

Sademevee seirearuanded tuleb esitada KOTKAS-s. Veekasutaja on kohustatud esitama üks kord aastas veekasutuse aruande (Vees § 195 lg 3), mis tuleb täita vastavalt esitatud nõuetele (keskkonnaministri 16.01.2020 määruses nr 6 „Veekasutuse aruande täpsustatud andmekoosseis ja aruande esitamise kord”).

Kui seire tulemusel või muul viisil selgub, et keskkonnaloaga lubatud tegevusega kaasneb keskkonnaoht või oluline keskkonnahäiring, võib Keskkonnaamet KeÜS § 59 lg 1 p 2 alusel algatada keskkonnaloa muutmise menetluse, et seada täiendavaid tingimusi või piiranguid. Täiendavalt on Keskkonnaametil KeÜS § 62 lg 2 p 2 alusel õigus keskkonnaluba kehtetuks tunnistada juhul, kui loa omaja ei täida loaga või õigusaktiga sätestatud nõudeid.

3.2.2.4. Kaalutlus veemajanduskava rakendamiseks

Kõverdama turbatootmisala väljalaskme sademeveed suunatakse Virita kraavi (EELIS kood VEE1119300), mille pikkus on 8,2 km ja valgala pindala 18,2 km². Virita kraav suubub Uustalu kraavi (EELIS kood VEE1119200) ning kuulub osaliselt riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude hulka (MPS kood 5111930020000/001). Uustalu kraavi pikkus on 9,5 km ja valgala pindala 46,8 km². Lääne-Eesti VMK kohaselt on Uustalu kraav heledaveeline humiinainetevaene vooluveekogu (tüüp IB).

Kõverdama II turbatootmisala kuivendusveed juhitakse tootmisalalt Nimi teadmata kraavi (EELIS kood VEE1117905), mis suubub ca 5,4 km pärast Tuudi jõkke (EELIS kood VEE1117900). Tuudi jõe (VEE1117900) pikkus on 27,9 km ning valgala suurus 206,8 km².

Lääne-Eesti VMK kohaselt on vooluveekogum Tuudi_1 heledaveeline humiinainetevaene vooluveekogu (tüüp IB). Tuudi jõgi kuulub riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude hulka (MPS kood 5111790020000/001).

Virita kraavi ja Nimi teadmata kraavi seisundit ei ole VMK-s hinnatud. Virita kraavi suublaks oleva Uustalu kraavi ökoloogiline seisund ja koondseisund oli 2023. aasta pinnaveekogumite seisundiinfo kohaselt „hea“. Samuti oli heaks hinnatud Tuudi jõe ülemjooksu (Tuudi_1) ökoloogiline ja koondseisund, kuhu juhitakse Kuitsa oja läbinud kuivendusvesi.

Keskkonnaministri 07.10.2022 käskkirjaga nr 357 „Veemajanduskavad ja meetmeprogramm lisadega“ (2022-2027) on kinnitatud Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027 (edaspidi *VMK*). Virita kraavi ja Nimi teadmata kraavi seisundit ei ole VMK-s hinnatud. Virita

kraavi suublaks oleva Uustalu kraavi ökoloogiline ja koondseisund VMK on hinnatud heaks. Nimi teadmata kraavi suublaks oleva Tuudi_1 ökoloogiline ja koondseisund VMK on hinnatud heaks. Veemajanduskomisjonile esitatud seletuskirja lisatabel Eesti pinnaveekogumite seisundi 2024. a vahehinnangu kohta „Eesti veekogumite koondseisundi, ökoloogilise seisundi või ökoloogilise potentsiaali ja keemilise seisundi 2024.a. ajakohastatud hinnang“ kohaselt oli Uustalu (11192001) ja Tuudi_1 (1117900_1) koondseisund 2024. aastal hea.

Veeökosüsteemide, nendest sõltuvate maismaaökosüsteemide ja märgalade seisundi halvenemist tuleb vältida ning parandada nende seisundit (VeeS § 31 p 2). Pinnavee kaitse eesmärk on pinnaveekogumite, sealhulgas tehisveekogumite, tugevasti muudetud veekogumite ning pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude, sealhulgas territoriaalmere, vähemalt hea seisund (VeeS § 32 lg 1). Suubla seire määratakse keskkonnaloas (VeeS § 129 lg 5 ja määruse nr 61 § 10 lg 1).

Kõverdama turbatootmisalale on kuivendusvee ärajuhtimiseks oli vee erikasutuse keskkonnaluba nr L.MK.LÄ-36790, mille alusel ettevõte teostas Kõverdama kuivendusvee väljalaskmes omaseiret ja suublaseiret.

Kõverdama turbatootmisala keskkonnaloas nr L.MK.LÄ-36790 on määratud Virita kraavis (L-Est koordinaadid X: 6495786,Y: 482956) suublaseire kohustus määrata üks kord kolme aasta jooksul heljumi, lahustunud hapniku, üldfosfori ja üldlämmastiku sisaldus. Olemasoleva väljalaskme kasutamisel on soovitatav jätkata suublaseirega samas asukohas ja samadel tingimustel. Täiendava suublaseire kohustuse määramine Virita kraavile ei ole põhjendatud. Kuna Kuitsa oja moodustab peamiselt turbatootmisalalt ning maaparanduskraavidest tulenev vesi, siis ei ole Kuitsa ojale võimalik määrata esinduslikku suublaseire punkti, kuna ei ole võimalik eristada turbatootmisalalt tulenevat koormust teistest koormusallikatest. Sellest tulenevalt ei ole Kuitsa ojas suublaseire teostamine asjakohane (KMH aruande punkt 8.1., lk 150).

Selleks et jälgida (ning vajadusel meetmeid rakendada), kuidas turbatööstusmaalt sademevee juhtimine vooluveekogumit mõjutab, tuleb jätkata suubla seiret Virita kraavis. Seiret tuleb teostada üks kord kolme aasta jooksul.

Juhul kui seire tulemuste põhjal selgub, et sademevee juhtimisega turbatööstusmaalt halveneb Virita kraavi seisund on loa andjal õigus nõuda täiendavate meetmete kasutusele võtmist (rajada lisaks settebasseinid), rangemate nõuete määramist ja suubla seire tingimuste muutmist.

Kõverdama II mäeeraldisele lähimad majapidamised asuvad Lääneranna vallas Lõo külas Nõmme kinnistul (katastritunnus 19502:002:0054), Männiku kinnistul (katastritunnus 19502:002:0055) ja Seitsmetamme kinnistul (katastritunnus 19502:002:0630). Eelnimetatud Lõo küla lähimad majapidamised paiknevad Kõverdama II turbatootmisala edelaservale lähemal kui 200 m (õuealad jäävad vähemalt 90 m kaugusele teenindusmaa piirist). Mäeeraldisest loodesuunal Lääneranna vallas Karuse külas asub lähim majapidamine Niitvälja kinnistul (katastritunnus 19502:002:0841) ligikaudu 400 m kaugusel. Kõverdama II turbatootmisala mäeeraldise lähistel, Kõverdama turbatootmisala abihoonete lähistel asub lähim puurkaev

PRK0064833 (sügavus 78 m), Nõmme kinnistul järgmine lähim PRK0013947 (sügavus 127 m). Ülejäänud registreeritud puurkaevud jäävad enam kui 300 m kaugusele.

Arvestades turbalasundi hüdrodünaamilisi omadusi (väga väike ning sügavuse suunas vähenev veejuhtivus) ning turbalasundi all levivate setete koostist saab järeldada, et kuigi soosetete veekiht on kohati hüdrauliliselt seotud lamamiks olevate järveliste ja jääjärveliste setetega, siis turbalasundi kuivendamine alandab veetaset vaid soosetetes. Seega mõju piirkonna tarbekaevudele (sõltumata kaevude sügavusest ja avatud veekihist) puudub. Samuti, kuna turbatootmine mõjutab ainult soosetete veekihti, ei ole salvkaevude veekvaliteet sellest tõenäoliselt mõjutatud. Juhul, kui turbatootmise tulemusel halveneb kaevude veekvaliteet, on arendaja kohustatud joogiveele ligipääsu taastama, nt filtrite paigutamise või sügavamasse veekihti puurkaevu rajamisega (KMH aruande punkt 6.4., lk 71). Lähtudes ettevaatusprintsiibist lisatakse keskkonnaloa kõrvaltingimustesse nõue rakendada vajadusel meetmeid kaevude veekvaliteedi halvenemise leevendamiseks ning joogiveega varustatuse tagamiseks.

3.2.2.5. Keskkonnatasu rakendamine

Keskkonnatasu arvutamise kohustus on loodusvara kasutajal, saasteainete veekogusse, põhjavette või pinnasesse heitjal (Keskkonnatasude seaduse (edaspidi *KeTS*) § 31 lg 1). Saasteainete heitmisel veekogusse, põhjavette või pinnasesse rakendatakse KeTS § 17. Saastetasu arvutatakse mõõdetud või arvutatud saasteainete koguste järgi. Saastetasu arvutamisel võetakse aluseks suublasse juhitud saasteainete kogus, mis saadakse läbi kvartaalse tegeliku sademevee vooluhulga ja suublasse juhitud saasteainete kontsentratsiooni korrutise (KeTS § 32 lg 6).

Isik esitab andmed suublasse juhitava vee kohta deklaratiivselt (KeTS § 33^3 lg 1). Keskkonnatasu deklaratsioon esitatakse hiljemalt aruandekvartalile järgneva kuu 17. kuupäevaks keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS. Keskkonnatasu arvutus tuleb esitada ka juhul, kui reaalset keskkonnakasutust pole toimunud.

Saastetasu ei nõuta, kui saasteained ja ühendeid heidetakse veekogusse, põhjavette või pinnasesse sademeveega sademeveekanalisatsiooni kaudu ning see vesi vastab saasteainete ja ühendite osas kehtestatud keskmistele piirväärtustele (KeTS § 17 lg 1 ja lg 4).

Juhul, kui keskkonnaloas on sätestatud kohustus korraldada suublasse juhitavas vees sisalduvate saasteainete seiret harvemini kui üks kord kvartalis, arvutatakse saastetasu selle aruandekvartali kohta, mil seiret ei teostata, viimaste saastetasu arvutamise aluseks olnud seiretulemuste alusel (KeTS § 32 lg 6^2).

3.2.3. Saasteainete välisõhku väljutamiseks paiksest heiteallikast

3.2.3.1. Lubatav tegevus

Ettevõttel on vaja õhusaasteluba, kui käitise kõikidest ühel tootmisterritooriumil asuvatest

heiteallikatest väljutatakse osakesi[1] (PM-sum) üle 1 tonni aastas (keskkonnaministri 14.12.2019 määruse nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba“ § 2). Aktsiaselts Torf taotleb luba kuni 1,391 tonni PM-sum välisõhku suunamiseks.

Kaevandamisel väljutatakse saasteaineid turbakihi freesimisest õhukeste kihtidena, freesitud turba pööramisest, vallitamisest, kogumisest ja aunatamisest. Seejärel toimub turba laadimine veoautodele ja selle transport.

Saasteainete arvutuslikud õhukvaliteedi tasemed jäävad väljaspool tootmisterritooriumi madalamale õhukvaliteedile kehtestatud piirväärtustest. Arvutustulemused näitavad, et suurim õhukvaliteedi kontsentratsioon võib tekkida PM10 osas. Käitaja samu saasteaineid emiteerivate heiteallikate koosmõjul on PM10 maksimaalne 24 tunni kontsentratsioon väljaspool tootmisterritooriumi on 24,60 µg/m³ ehk 49,2% $ÕPV_{24}$ ja 1 aasta kontsentratsioon 5,60 µg/m³ ehk 0,14% $ÕPV_a$.

Teiste saasteainete osas, sealhulgas koosmõju korral, jäävad arvutuslikud õhukvaliteedi tasemed väljaspool tootmisterritooriumi õhukvaliteedile kehtestatud piirväärtustest veelgi madalamale. Taotletava keskkonnaloa heitkogustega on välisõhu maksimaalne arvutuslik õhukvaliteedi tase väljaspool käitiste tootmisterritooriume seega tagatud.

Käitise tegevusest tulenevalt ei ole oodata välisõhus leviva müra piirväärtuste ületamist. Taotlusele lisatud müra mudeldamise tulemusena ei ületata lähimate majapidamiste õuealadel II kategooria päevast piirväärtust 60 dB.

Käitise tegevusest tulenevalt ei ole oodata välisõhus selliste lõhnaainete esinemist, mis võiks kaevandamise käigus põhjustada lõhnaainete häiringutaseme ületamist piirkonnas. Käitise heiteallikate planeeritaval tegevusel lõhnahäiringuid põhjustavaid aineid (näiteks lahustid, värvid) ei kasutata ning lõhnaaineid ei teki. Eelnevast tulenevalt ei ole ette näha lõhnaainete esinemist.

Lähtudes eeltoodust ja arvestades, et loa andmise taotluse menetluse käigus ei tuvastanud loa andja taotluses kirjeldatud tegevuse vastuolu KeÜS-i, AÕKS-i ja muude sellest tulenevate alamate õigusaktidega, saab loa andja anda loa taotletavas mahus.

3.2.3.2. Nõuded saasteainete välisõhku väljutamiseks

Korralduse otsustava osa punktiga 1.1 antav keskkonnaluba nr KL-527424 annab ettevõttele Aktsiaselts Torf õiguse saasteainete välisõhku väljutamiseks paiksetest heiteallikatest keskkonnaloas sätestatud kogustes ja tingimustel. Luba antakse taotluse alusel sellest kõrvale kaldumata.

Keskkonnaloale kantakse AÕKS § 98 lõike 3 kohaselt kõigist käitise tootmisterritooriumil paiknevatest heiteallikatest kokku iga väljutatava saasteaine nimetus ja andmed summaarse

lubatud heitkoguse kohta tonnides kalendriaastas või vajaduse korral lühemas ajaühikus, kui saasteaine heitkogus on aastas vähemalt üks kilogramm ja õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, kaasa arvatud andmed lubatud tehnoloogiliste äkkheidete kohta. Ettevõtte tegevusest väljutatakse välisõhku keskkonnaloa nr KL-527424 tabelis A4 "Välisõhku väljutatavate saasteainete loetelu ja nende lubatud heitkogused aastas" nimetatud aineid nimetatud kogustes.

[1] Osakeste kõik fraktsioonid kokku, sh peenosakesed PM10 ja eriti peened osakesed PM2,5, v.a raskmetallid ja nende ühendid.

3.2.4. Jäätmete käitlemine

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse § 35^2 tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta. Kõverdama II turbatootmisalal turba kaevandamisel jäätmeid ei teki. Kogu kasulik materjal turustatakse ning mäeeraldiselt eemaldatud sugekiht ja kännud kasutatakse esimesel võimalusel olemasoleva taristu hooldamiseks või uue taristu rajamiseks (kännud vajadusel realiseerida töötlemata küttepuiduna). Taotleja on teadlik, et juhul, kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamisjäätmekava esitamiseks.

3.3. Loa andmisest keeldumise aluste hindamine

3.3.1. Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal on vajalik välja selgitada, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb hetkel kehtiva MaaPS §-s 55 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid.

Loa andjale teadaolevalt ei esine loa muutmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, MaaPS § 55):

- tegevus vastab õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4, MaaPS § 55 lg 1);
- tegevusega ei kaasne keskkonnaohtu (KeÜS § 52 lg 1 p 6). Keskkonnaameti 18.02.2026 dokumendiga nr 6-3/26/1239-3 tunnistati Kõverdama II turbatootmisala keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõju hindamise aruanne nõuetele vastavaks;
- tegevusega kaasnevate heidete lisandumisel ei ole keskkonna kvaliteedi piirväärtus ületatud (KeÜS § 52 lg 1 p 8, MaaPS § 55 lg 1);
- kohaliku omavalitsuse üksus nõustus keskkonnaloa andmisega (MaaPS § 55 lg 2 p 11);
- tehtavad tööd ei mõjuta kaitstavaid loodusobjekte oluliselt ebasoodsalt (MaaPS § 55 lg 2 p 12). Keskkonnaameti 18.02.2026 dokumendiga nr 6-3/26/1239-3 tunnistati Kõverdama II turbatootmisala keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõju hindamise aruanne nõuetele vastavaks. Rakendades KMH-s esitatud leevendavaid meetmeid ei ole ette näha olulist keskkonnamõju;
- taotleja ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamise ega kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri päring seisuga XX.XX.2026, MaaPS § 55 lg 3 p 1);

- maavara kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarve määramise ja muutmise nõuded on sätestatud maakatastriseaduses. Kõverdama II turbatootmisalaga seotud katastriüksuste sihtotstarbed on maatulundusmaa 100%;
- MaaPS § 55 lg 2 p-s 1-9 ja lg 3 p-s 2-3 toodud asjaolusid Kõverdama II turbatootmisala mäeeraldise, selle teenindusmaa või nende asukohaga seoses ei esine, seega ei ole nimetatud punkte keeldumise alusena asjakohane käsitleda.

3.3.2. Eraldi on pikemalt käsitletud MaaPS § 55 lg 2 p-s 10 ja KeÜS § 52 lg 1 p-s 7 sätestatud keeldumise aluseid.

MaaPS § 55 lõike 2 punkt 10 sätestab, et keskkonnaloa andmisest keeldutakse, kui kaevandamine on vastuolus riigi huviga. Turba kaevandamisega kaasnevad märkimisväärsed keskkonnahäiringud, mille vältimist tuleb MaaPS § 55 lõike 2 punkti 10 rakendamisel käsitleda riigi huvina. Selliseid häiringuid võib lubada üksnes tingimusel, et need on proportsionaalsed võrreldes kasuga, mida kaevandamisest saadakse. KeÜS § 52 lõike 1 punktist 7 tuleneva keeldumise aluse puhul ei tule hinnata ainult seda, kas kaevandataval turbal on kasutusotstarve, vaid ka seda, kas loodusvara kasutus pole ilmselt raiskav. Turba kaevandamisel ei kasutata turvast üksnes loodusvarana, vaid mõjutatakse ökosüsteemi tervikuna. Looduslikus seisundis raba pakub peale turbaga varustamise muid olulisi looduse hüvesid (n-ö ökosüsteemide teenuseid), nt puhta vee säilitamine ja süsiniku sidumine.

Keskkonnakaitseloa andmisel või muutmisel (sh pikendamisel) turba kaevandamiseks kaalutakse, mis võiks olla hinnanguliselt taotletava tegevusega kaasneda võiv kahju ökosüsteemide teenustele ning kas kaevandamisest saadav eeldatav lisandväärtus kaevandatud turba kohta kaalub üles potentsiaalse kaevandamisega ökosüsteemidele tekitatava kahju. Ökosüsteemide teenuste hindamiseks kasutati mudelit, mis on välja töötatud Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli 2023. aastal valminud Eesti maismaaökosüsteemide hüvede (ökosüsteemide teenuste) sotsiaalmajandusliku väärtuste üleriigilisel hindamisel ja kaardistamisel tehnilises lõpparuandes toodud materjale kasutades mõningate kohandustega mõju hindamiseks turba kaevandamisele. Keskkonnaametile esitatud taotluse kohaselt kaevandatavat turvast ei plaanita kasutada energeetikasektoris energia saamise eesmärgil. Seega liigitub antud juhul tegevus maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektorisse (tuntud ka kui LULUCF sektorisse).

Analüüsi tulemusena selgus, et taotletav turbatootmisala jäi mudelarvutuses seitsme standardiseeritud teenuse keskväärtuses seisundiklassi nr 3,24, mille alusel liigitatakse see ökosüsteemiteenuste seisundiklassi keskmine. Sellises seisundiklassis oleval alal kaevandamisel saadav eeldatav lisandväärtus peab olema suurem kui ökoloogiline kahju.

Ökosüsteemide teenuste rahaliseks väärtuseks taotletaval alal saadi 30 667 546,04 eurot. Taotluse kohaselt on kaevandatava hästilagunenud turba kogus 322 tuhat tonni ning kaevandatava vähelagunenud turba kogus 201 tuhat tonni. Suur osa Eestis kaevandatud turbast eksporditakse põllumajandussaaduste kasvatamiseks teistesse riikidesse, ning seega üldist panust toidu julgeolekusse globaalselt on raske rahas väärtustada. Võttes aluseks Kliimaministeeriumis valminud turba tootmise majandusanalüüsi andmed seisuga 04.09.2024,

võiks lisandväärtus Eestis tonni kaevandatud turba kohta olla 46,4 eurot. Arvestades taotluses toodud kaevandatava turba koguseid, saadi eeldatavaks lisandväärtuseks kaevandamisel 24 267 200 eurot.

Keskkonnaameti hinnangul oli kaevandamisel saadav eeldatav lisandväärtus väiksem kui ökoloogiline kahju. Arvestades, et KMH kohaselt on tegemist inimtegevuse poolt juba tugevasti mõjutatud alaga ning ala kuulub seisundiklassi 3, siis kaalutluse tulemusel leiti, et loodusvara kasutus pole otstarbekas ja säästlik ning sellest kaalutlusest lähtuvalt esineb loa andmisest keeldumise alus.

Kuivõrd erinevad ettevõtted väärindavad turvast erinevalt ning kõrgem lisandväärtus võib muuta arvutuste tulemusi, palus Keskkonnaamet 11.09.2026 kirjaga nr DM-111990-25 Aktsiaseltsil Torf esitada arvutuskäik ettevõtte toodetava lisandväärtuse kohta kaevandatava turba tonni pealt koos selgitustega.

Aktsiaselts Torf esitas küsitud andmed 30.09.2026 (registreeritud KOTKAS 29.10.2026 nr DM-111990-28). Ettevõte poolt esitatud lisandväärtuse arvutuse kohaselt on lisandväärtus (90 269 800 eurot) suurem, kui ökoloogiline kahju (30 667 546,04 eurot).

Keskkonnaameti hinnangul on seega eeldatav kaevandamisel saadav rahaline kasu suurem, kui ökoloogiline kahju. Arvestades, et ala on mõjutatud kuivendamisest ning ala kuulub seisundiklassi 3, siis kaalutluse tulemusel leiti, et loodusvara kasutus on otstarbekas ja säästlik. Eelnevale tuginedes saab väita, et eeldatavalt ei ole loodusvara kasutus raiskav ning sellest kaalutlusest lähtuvalt loa andmiseks takistust ei esine. Keskkonnaloa andja keeldub keskkonnaloa andmisest, kui loa alusel kavandatava tegevuse käigus kasutatakse loodusvarasid ebaotstarbekalt või põhjustatakse loodusvarade seisundi olulist halvenemist, arvestades taastuva ja taastumatu loodusvara säästva kasutamise põhimõtet (MaaPS § 55 lõige 1 koosmõjus KeÜS § 52 lõike 1 punktiga 7).

Vastavalt ka strateegilises dokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ toodud eesmärkidele ja põhimõtetele tuleb maardlate kasutusse võtmisel eelistada juba avatud maardlate maksimaalset võimalikku kasutamist, mille kohta on piisavalt vajalikku informatsiooni nii keskkonnatingimuste kui ka kaevandamise tehnoloogiliste võimaluste kohta.

Loa andmisega ei minda vastuollu riigi huviga, mis on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis "Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050" (MaaPS § 55 lg 2 p 10). Samuti ei tuvastatud vastuolusid teiste valdkondade eriseadustega. Kohalik omavalitsus ei ole oma nõusoleku andmisel välja toonud, et oleks vastuolu lähtudes kohalike kogukondadest, tööhõivest, sotsiaalmajanduslikust arengust ja avalikust huvist. KMH-s on hinnatud vastavust planeerimisdokumentidele, mõju keskkonnale ja keskkonnariskidele, muinsuskaitseobjektidele, riigikaitselistele objektidele. Vastuolu ei tuvastatud.

3.3.3. Mõju kliimale

Järgnevalt on selgitatud kavandatud tegevusega kaasnevat mõju kliimale, kasutades Kõverdama

II turbatootmisala KMH aruannet („Kõverdama II turbatootmisala rajamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruanne“, töö nr 21/3530, OÜ Inseneribüroo STEIGER), leitav KMH registrist numbriga KMH01121.

Turbatootmisaladega seotud heited raporteeritakse rahvusvahelises kliimaaruandluses LULUCF sektori märgalade kategoorias. Tulenevalt LULUCFi määrusest (EL) 2018/841 on Euroopa Liit seadnud üldeesmärgi saavutada LULUCFi sektoris 2030. aastaks netosidumine 310 miljonit tonni CO2 ekv ning Eesti riiklik eesmärk on LULUCF sektoris 2030. aastaks suurendada sidumist või vähendada heidet 434 kt CO2 ekv võrra baasperioodi (2016–2018) keskmisega võrreldes.

Taotletava tegevuse puhul on lühiajaliselt tegu lisanduva tegevusega, mille emissioonid (nii *on-* kui *off-site* emissioonid) lisanduvad olemasolevas kliimaaruandluses olevatele emissioonidele. Siiski moodustavad kavandatava tegevusega kaasnevad arvutuslikud kasvuhoonegaaside heited väikese osa nii turbasektori aastastest heidetest kui ka aastaks 2035 planeeritud Eesti kasvuhoonegaaside netoheite sihttasemest.

Peamiseks leevendusmeetmeks turbatootmisala puhul on oluline etapiviisiline turbatootmisala korrastamine väljakute ammendamise järgselt, mis vähendab ala *on-site* heidet. Arvutuslikku *off-site* heidet on võimalik vähendada vaid toodetavate turbakoguste vähendamisega. Kasvuhoonegaaside vähenemise prognooside tegemisel tuleb arvestada erinevate riskidega (sh majanduslikud, poliitilised), mis võivad kaasneda kliimaneutraalsuse poole liikumisega. Kõverdama II turbatootmisala töötamisele nagu ka kõikidele majandussektoritele tervikuna, võib edaspidi olla vajalik seada täiendavaid keskkonnatingimusi, mis tehnoloogianeutraalselt arvestavad kliimaneutraalsuse saavutamise eesmärke sh ajalist mõõdet (nt kehtestades keskkonnalubadega summaarse lubatud kasvuhoonegaaside heitkoguse vastavalt riiklikele vahe-eesmärkidele).

Kasvuhoonegaaside heite piiramise kohustuse olulised küsimused peab parima kättesaadava teadusinfo ja Eesti rahvusvaheliste kohustuste põhjal otsustama seadusandja. Selleks on aegsasti vaja kehtestada realistlik ja õiguslikult siduv etapiviisiline ja sektoripõhine heitekoguste jaotuskava kliimaneutraalsuse saavutamiseks. Käesoleva korralduse koostamise ajaks ei ole turbatootmise sektorile kehtestatud sektoripõhist etapiviisilist heitkoguste vähendamise kava. Heitekoguste kontrollimise üldised kliimaeesmärgid ei sea arendustele piiranguid jäiga arvulise normina, sest niisuguste eesmärkide saavutamine ei sõltu vaid kavandatavast käitisest, vaid väga paljude tegevuste koosmõjust. Sektori- või käitisepõhiste konkreetsete arvuliste normide määramine on poliitiliste valikute küsimus.

Eesti on ühinenud rahvusvaheliste lepetega, et vähendada KHG emissiooni ja muuta tootmine keskkonnasõbralikumaks. Eestis tegutsevate turbatootjate andmetel võib soodsatel ilmastikuoludel planeerida turba toodanguks ligikaudu 150-200 t hektari kohta aastas (ligikaudu 1000 m^3 kaaluga 150-200 kg m^3). Kõverdama II turbatootmisala keskkonnaloale taotletakse maksimaalseks aastaseks tootmismahuks 10 tuh t, mida piirab Pärnu maakonna turba kaevandamise aastamäär (vastavalt Vabariigi Valitsuse 22.12.2016 määrusele nr 150 „Turba kaevandamise aastamäär ning kriitilise ja kasutatava varu suurus“). Kui ilmastikuolud seda

võimaldavad, on maksimaalse mahu määras turvast tootes võimalik kiiremalt maavaravaru ammendada ja ala varem korrastada.

Keskkonnaameti seisukoht

21.07.2024 muudeti määrust nr 87 ja selle lisas 1 ja 2 olevatest nimekirjadest jäeti välja terve hulk turbaaladest. Määruse nr 87 muutmise eelnõu seletuskirja kohaselt piiratakse muudatuste tulemusena uute turba kaevandamislubade andmist ning on märgitud, et määruse muutmine aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisele ja Eesti keskkonnaeesmärkide täitmisele.

Ökosüsteemide hindamise juhendis on LULUCF eesmärke arvesse võetud kliimaregulatsiooni ökosüsteemiteenuse ehk mulla orgaanilise süsiniku varu väärtustamise kaudu. Kaalutluse põhimõte on, et mida kõrgema väärtusega on antud kohas kliimaregulatsiooni ökosüsteemiteenus st mida rohkem on turbasse orgaanilist süsinikku talletunud, seda suurem on ökosüsteemiteenustele kaevandamisega tekkiv kahju ning seda olulisem on antud kohas vältida loodusliku turbaala maakatte muutumist tugevalt inimmõjuliseks kaevandamisalaks. Kuna Kõverdama maardla on inimtegevuse poolt juba tugevasti mõjutatud, on Kõverdama II turbatootmisalal turba tootmisega laienemine põhjendatud nii kohaliku piirkonna sotsiaalmajandusliku arengu kui ka maavara säästliku kasutamise seisukohast. Lisaks on juba kuivendatud ja kuivendusest mõjutatud turbaalade lõpuni kaevandamisega võimalik vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, sest uusi turbaalasid ei avata - mida täielikumalt kasutatakse turbavarusid juba kasutusel olevatel aladel, seda vähem vajatakse turba tootmiseks uut pinda ja seda rohkem jääb soid looduslikku või looduslähedasse seisundisse.

3.4. Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muuhulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutlusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille andmise või mitte andmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutlusõiguse alusel.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutlusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud hüve (HMS § 4 lõige 2). MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused ja seirevajadused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

Keskkonnaamet algatas 04.05.2021 dokumendiga nr DM-111990-14 Kõverdama II

turbatootmisala keskkonnaloa taotlusele keskkonnamõju hindamise. Keskkonnaameti 18.02.2026 dokumendiga nr 6-3/26/1239-3 tunnistati Kõverdama II turbatootmisala keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõju hindamise aruanne nõuetele vastavaks. KMH eesmärgiks oli hinnata kavandatava tegevuse ja selle alternatiivide elluviimisega kaasneda võivat olulist keskkonnamõju, hinnates sh erinevate mõjude ruumilist ulatust ning nende olulisust. Keskkonnamõju hindamise käigus hinnati kavandatava tegevusega kaasnevat mõju keskkonnale ning inimeste tervisele, heaolule ja varale. Tegevusega kaasnevaid mõjusid on võimalik vältida ja vähendada rakendades leevendavaid meetmeid.

KMH-s esitatud kaalutluste alusel lisab Keskkonnaamet keskkonnahäiringute leevendamiseks Kõverdama II turbatootmisala keskkonnaloale nr KL-527424 järgmised asjakohased kõrvaltingimused:

1. Turbatootmisalalt leviva müra vähendamiseks tuleb valida tootmiseks kaasaegne tehnika, mis tekitab vähem müra. Kasutatavad masinad peavad olema tehniliselt korras.
2. Hinnata osakeste levikut visuaalselt ning vajadusel korrigeerida tootmistegevust või tugeva tuule korral (alates 12 m/s) tootmine peatada.
3. Tootmisala ümbruses tuleb säilitada vähemalt 10 m laiune metsariba.
4. Vajadusel tuleb väljaveoks kasutatavaid teid niisutada, veoautode poolhaagiseid katta koormakattega või sõidukiirust vähendada.
5. Reostuse vältimiseks tuleb masinaid ja seadmeid tankida, remontida ja hooldada mäeeraldise teenindusmaal oleval hooldusplatsil. Enne masinatega tööle asumist tuleb veenduda nende korrasolekus.
6. Turbatootmisalalt ärajuhitavas vees tuleb settebasseinides heljumit setitada enne eesvooludesse juhtimist. Settebasseine tuleb puhastada regulaarselt ja vähemalt üks kord aastas. Settetiigi puhastustöid võib teha ainult suvise madalvee perioodil.
7. Jätkata tuleb suubla seiret Virita kraavis, ülevalpool ja allpool Kõverdama turbatootmisala kuivendusvee sissevoolu. Seiret tuleb teostada üks kord kolme aasta jooksul.
8. Kui seire tulemuste põhjal selgub, et sademevee juhtimisega turbatööstusmaalt halveneb Virita kraavi seisund on loa andjal õigus nõuda täiendavate meetmete kasutusele võtmist (rajada lisaks settebasseinid) ja suubla seire tingimuste muutmist.
9. Juhul, kui turbatootmise tulemusel halveneb kaevude veekvaliteet, on arendaja kohustatud joogiveele ligipääsu taastama, nt filtrite paigutamise või sügavamasse veekihti puurkaevu rajamisega.
10. Elupaigatüübiga 9080* kattuvale mäeeraldise teenindusmaa osale ei tohi rajada turbatootmisalaga seotud rajatisi v.a. mäeeraldist piirav kogujakraav. Mäeeraldist piirava kogujakraavi rajamisel tuleb kogujakraavist väljatõstetav materjal ladustada kogujakraavi mäeeraldiselt väljapool asuvale pervele.
11. Valmistada turbatootmisala ette väljaspool lindude pesitsusperioodi. Antud töödeks sobilik aeg on 15. augustist 1. märtsini.
12. Loomade põhja-lõunasuunalisele liikumisteele rajada kogujakraavile kas truupidega ülekäigukohad või laugete nõlvadega kraavid.
13. Vähendamaks mõju põhjasuunas jäävale Karuse-Linnuse hoiualale peab hoiualaga piirnevas mäeeraldise loodeosas rajama vee liikumise takistamiseks kogujakraavist hoiuala suunas veetõkke (turbast tihendatud tamm, hüdrotõkked või kompensatsioonikraav, kus

hoitakse veetaset vajalikul tasemel; KMH joonis 10.5.1). Kompensatsioonimeetodite rajamisel tuleb lähtuda varasema praktika kogemusest, et teha kindlaks põhjasuunas jäävate märgalade veerežiimi puutumatus.

3.4.1. Kinnistu kasutusõigus

Tegevuskohaga seotud katastriüksused ei kuulu taotlejale vaid Kliimaministeeriumile mille volitatud asutuseks on Riigimetsa Majandamise Keskus. Maarendilepingud sõlmitakse peale keskkonnaloa väljastamist. Samas on loa andjal muuhulgas vajalik arvestada asjaoluga, et tegevuskohaks oleva kinnistu omandi- või kasutusõigus võib muutuda või lõppeda. Loa andjal on õigus tunnistada haldusakt, mis andmise ajal oli õiguspärane, isiku kahjuks edasiulatuvalt kehtetuks, kui haldusorganil oleks olnud õigus jätta haldusakt hiljem muutunud faktiliste asjaolude tõttu või hiljem muudetud õigusnormi alusel välja andmata ja avalik huvi haldusakti kehtetuks tunnistamiseks kaalub üles isiku usalduse, et haldusakt jääb kehtima (HMS § 66 lg 2 p 2). Kuivõrd loa andjal on õigus jätta luba andmata kui puudub tegevuskohaks oleva kinnistu kasutusõigus, peab loa andja põhjendatuks jätta endale õiguse tunnistada käesoleva korraldusega antav luba nr KL-527424 kehtetuks, kui tegevuskoha kasutamise õiguslik alus lõpeb (HMS § 53 lg 1 p 4).

Tulenevalt eelnevast on põhjendatud määrata antavale keskkonnaloale järgmine kõrvaltingimus: Loa omaja on kohustatud teavitama loa andjat käitise tegevuskoha kasutusõiguse lõppemisest (sh ülesütlemisest) või muutmisest viivitamatult, kuid mitte hiljem kui 7 päeva jooksul pärast vastava muudatuse jõustumist või kasutusõiguse lõppemist. Kui tegevuskoha kasutusõigus lõpeb või muutub ning loa andjale ei ole esitatud uut tegevuskoha kasutusõigust tõendavat dokumenti, võib loa andja tunnistada keskkonnaloa nr KL-527424 kehtetuks.

3.5. Ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Loa eelnõule esitati arvamusi/ei esitatud arvamusi (registreeritud KOTKAS pp.kk.aaaa numbriga DM-XXXXX ja pp.kk.aaaa numbriga DM-XXXXX). Keskkonnaamet edastas esitatud arvamused ja vastuväited taotlejale tutvumiseks ning arvamuse avaldamiseks (registreeritud KOTKASes pp.kk.aaaa numbriga DM-XXXXX; HMS § 49 lg 3, KeÜS § 48^1 lg 4). Olulisemad seisukohad eelnõudele ning Keskkonnaameti selgitused on järgmised: ...

3.6. Otsekohalduvad nõuded

Loaga kaasnevad käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Loa omaja peab järgima MaaPS, VeeS, AÕKS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda loale. Olulisemad keskkonnaalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis "Loa omaja meelespea".

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo